

Llevant

nto Li. Torres Plre.

Leminario

Palma

Quinzenari portaveu de l'Associació "Minerva,"-Defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa Comarca

Redacció i Administració Quatre Cantons, 3 * ARTA	Dels treballs publicats ne son responsables els autors NO'S TORNEN ELS ORIGINALS	PREUS Espanya: Trimestre. 0'50 Ptas. Any. 2'00 Estranger: Doble. la bastreta.	Se paga a la bastreta.
Any I	Artá (Mallorca) 19 de Maig de 1917	Núm. 11	

Plouen exemples

En el nostre article de fons del número anterior retreiem com un bell exemple, el noble gest de la vila de Sineu que ha defugit de cercar la tutela de l'Estat i per si sola, vol construir-se les escoles que necessita.

Ni hagué qui al llegir aquell *Bell exemple*, allà ont deiem que estaven ultimant el programa de les festes a celebrar per la colocació de la primera pedra, feren una irònica mitja-riaia de dupte i fins volien suposar que passaria lo qu'en moltes primeres pedres que queden possades darrera unes belles festes, però que romanen eternament totes soles sense que les ategesquin companyeres per bastir l'edifici.

Sembla, idó, que l'Ajuntament de Sineu les va veure an aqueixes riaies de mófa i que li caigueren ben endins, perque d'un cop ha esqueixat el programa i ha posat mans a l'obra deixant aixó de festes per quant haurán colocat la darrera pedra, per quant s'haurá d'estrenar l'edifici, que segons pensen será per les festes de Nadal d'enguany. ¡Enguany matxix! I heu será un fet; ja fa quinze dies que hi pega una brigada de picapedrers. ¡Quant un Ajuntament vol!

Peró es necessari que s sápigat qu aquest exemplar Ajuntament no ha fet aixó tot sol, sino qu ha cercat un bon mestre i l'ha trobat; i quant l'ha tengut li ha votat un auxiliar i ademés li dona cinquentes pessetes cad any perque prepari un jove de sa localitat per la carrera del Magistori al mateix temps que li serveixi d'auxiliar. De manera que ara tendrán una escola graduada amb un sol mestre nombrat per l'Estat i dos auxiliars pagats per l'Ajuntament. Idó, artanencs, que vos creis que tots els demés son com noltros? Aquí fa mes de vint anys que necessitam locals per escoles i s'escusa per no fer-los és estat sa por de no trobar mestres bons. ¡Quina raó mes foradada! Ja ho veis, els altres en no tenir-ne de mestres los cerquen i les paguen; ¡i ja ho crec qu'en troben! i noltros mos creim que ploúrán del aire del cel.

Peró, amb aixó del esforç popular per les escoles no importa sortir de la Comarca de Llevant; precisament avui els petits pobles d'aqueixa comarca mos donen exemple de voluntat i fermesa.

Son Carrió,—qu'es un pobletxo el mes petit del nostre redol,—com veim a la Correspondencia d'allá rebuda i que publicam an aquest mateix número, també s'es alçat i ha promés fer una escola nova, tragnant el públic tots els materials, i fent jornals de franc per bastir l'edifici que necessiten per l'educació dels seus infants. I per posar tot el material nou i modern se va fer un pressupost i el públic d'allá, aont no ehi ha cap ric, s'ha proposat cubrirlo i fer el material nou. Preniu llum, senyós d'Artá, mirau lo que representa per aquella pobre gent l'esforç de construir l'edifici per son conta i pagar ells mateixos el moblatge.

L'Ajuntament de San Llorens, ha consentit en capitalisar una paga que feia a Son Carrió de

quatrécents pessetes anuals i en quinze anys de seguir pagant-les, haurá satisfet la cantitat necessaria per fer escoles noves i pagat els interessos.

A Son Servera s'ha oberta una suscripció popular per fer material nou a l'escola i en ella s'hi han asseñtat desde el Sr. Rector fins al mes humil de la vila i es un fet ja la renovació del moblatge.

Perqué retreure res mes? Empagaimmos, Artanencs, d'haver oberta una llista de suscripció per fer material nou i en ella sols hei figuren dos noms distingidíssims, però que s'ha quedat espantada com es blat de l'any tretze, per no haver-hi qui prestí calor a l'idea. Mes, i lo que fan els pobres dels pobles veinats nostros, ¿no ho farem noltros? Aquí tenim fama d'esser despresos, i no sols fama sino fets, de lo que n son bon testimoni la renovació de la Parroquia, de l'escala de Sant Salvador, el decorat d'aqueix Oratori, les endomasades de tots els nostros temples, etc. etc. fet tot per suscripció pública, i es necessari qu'aqueixa fama no s'estronqui, *Que ha fet el mes, pot fer el menos*, i seria necessari que no comportassim mai mes que hi hagi qui digui que tot ho estimam manco l'instrucció del poble.

Lley de protecció a les industries

En el mes de Febrer prop passat, les Corts aprovaren una lley per la qual, s'autorisa al Govern per afavorir la creació de noves industries dins Espanya pel desenrotlo de les ja existents.

No e-hi ha dupte que aquesta lley es de molta importancia, i a la practica, si s'aplica en tota la seva plenitud, reportará abundantíssims bens a la nació. Feia falta una disposició d'aqueixa naturalesa allá aon hem vist sempre protecció per lo estranger i cárrregues per lo nostros; un exemple: a *Almadén* e-hi ha les mines de *argent viu*, mes ricas del mon, pero aquestes mines estan en mans dels *inglesos*, i els quals s'en duen el mineral a Inglaterra, aon extreuen el metal i des d'allá l'exportan a totes les nacions, entre les quals s'ha de contar Espanya; de manera que noltros qui som el pais productor pagam l'*argent viu* mes car que a Inglaterra.

Aquestes anomalies no se veuen a les nacions fortes, perque els Governos s'imposen i lo primer que fan, es protegir lo seu, fent lleis especials per foment del seu desenrotlo.

La lley que he mencionada, protegex les industries noves contant desde primer de Janer de l'any 1914; les industries que per produir molt necessiten exportar i aquelles altres que produexen elements útils per la defensa nacional.

Entre les que anomena com a preferents en trobam un grup que, donat el caracte de la nostra comarca, tal vegada pugui convenir estudiarlo per acuirmos an els beneficis de la lley i desenrollar o millor dit, crear, una font de riquesa pels nostros pobles, me réfère a l'apart g) que diu «Exportación de ganados, vinos, aceites, frutos i productos agricolas españoles mediante Sindicatos de productores».

Ara bé, ¿porem explotar cap d'aquestes coses? Examinemles de una en una.

El bestió: no n'exportam de cap classe, com no sigun els porcs grassos en les actuals circumstancies que, els preus alts an a que s'han pagat fan pensar

que s'ha tolerat el contrabando i han anat a Fransa, però en temps normal no surten d'Espanya; així i tot, no seria mal que el porc s'obrás en els nostros pobles, sempre els productes elaborats valen mes que els naturals i lo que un altre fa bé e-hu podriem fer noltros.

El vi: s'en exporta i en duen de fora, de manera que, no sabem fins ana quin punt se pot considerar l'exportació del vi incluída dins la lley; convé fer constar que el vi que se cui a Artá no basta pel nostros consum i al mateix temps els cuites tenen molt mal de vendre el seu producte, per la causa dels innumbrables hectolitres de vi artificial que el poble consumeix.

L'oli: aquest ja es producte d'exportació i per la cantitat que se cui ja valdria la pena que els productors s'associassen per ganancia lo que beneficien els intermediaris i si anaven mes envant, millor, el refinar l'oli preparantlo per exportar amb envasses adequats i procurant, quant no fos més que invadir els comexos d'els nostros paisans d'América.

Fruites: moltes i bones en produex nostros terme i de cada dia aumenten eis abres fruitals en els nostros camps i algú ja, pensant amb la facilitat de concurrer an el mercat *ciutadà* quant el ferrocarril estigui en marxa, cuida les seves finques i les umpl de fruitals primerencs, per tocar mes abundants pessetes; si tenguessim un bon mercat per colocar les nostros fruites, molts sirien els qui aumentarien les cuites, perque tendrien seguredat de veure renumerats els seus esforços.

Amb les fruites, es tal vegada en lo que millor se pot treballar; tota la comarca llevantina exportá metles, aubercocs i figues; la producció de les primeres tot-hom sab que es abundant i se ven an els intermediaris, que venen esser criats dels cuatre comerciants; dels aubercocs s'en fa pulpa, ja en moltissima cantitat, la cual va aumentant de cada any, i de figues Son Servera sobretot, s'en du la palma de l'exportació.

¿No seria possible que els nostros agricultors se convengessin d'una vegada, que l'associació es la millor medecina per curar els seus mals?

Associats, amb la constancia necessaria per triuñar podrien vendre els productes quant les convengúes, i gonyarien, ademés de lo que la llei concedex, lo que han de beneficiar els intermediaris.

Amb les circumstancies d'Artá, creim que una fabrica de conserves, prenguent per base la pulpa de aubercoc i la de tomátig, montada per un sindicat de productors, aviat senyalaria una época de progrés i ben estar per la classe agricola; ¡desxondiuvos pagesos! que l'unio fa la forsa.

L'ensai que va fer el nostre sindicat agricola no va dar resultat, pero s'hau de tenir en conte les circumstancies creades per la guerra, i a més, se cansaren prest de l'empresa ¡com aniriam si per una prova que surt malament, haguessim de quedat aturats?

Animauvos, idó, conredors de la comarca per organisar sindicats de productors allá aon no n'hi ha, i an els pobles com Artá que te ja el seu Sindicat agricola, acudiu a aumentar les llistes de socis amb verdader esperit social, esperit d'unio, per conseguir millorar el vostre estat; que els directors del nostre sindicat estudiin i emprenguin altre vegada el treball de millorar els agricultors, els associats, sobre tot ara qui la nova llei favoreix tant aquestes empreses.

LL. G.

Les subsistències

El problema de las subsistències se va agravant per moments i es segur que si la guerra no s'acaba prest, s'agravarà moltíssim més.

Totes les nacions que estan en guerra, que son moltes i les principals, apenes produeixen, perquè una gran part dels seus homes, o estan amb les armes o estan dins les fàbriques de municions de guerra i si an axò afegiu la gran quantitat de coses de menjar i vestir que se'n han anat an el fons de la mar a causa de la guerra submarina, resulta que, les reserves de subsistències que hi havia an el món se van acabant, millor dit, s'han acabades ja, i agra veim que l'Argentina que produeix tant de gra, ha prohibit per complet l'exportació.

I si a Espanya falta blat, que es com a segur que en falta com e-hu ferem? I si en falta engruany, es ben segur que encara en faltará més l'any qui vé, maldament la guerra s'hagi acabada, a causa de la gran buidada que hi haurá an el món, cosa que no se remedia tan fàcilment.

Dic axò, perquè voldria que tots els mallorquins i en especial tots els artanencs, se fessin càrrec de la situació i se determinassen a sembrar tot lo més i lo millor possible, comensant ja aquest estiu per aprofitar tota la terra d'hort sembrant monjotes fasols, monjatos, patates, blat de les indies i tota classe de hortolisses perquè, tots els comestibles mos poren fer estuviá es blat que sirá lo que regularment faltará, i en venir la primavera de l'hivern, sembrant també de blat, ordí, feves i demés llegums, tota la terra que puguin encara que sia lluny.

Tenguem en conte que primer amb 33 ó 34 pessetes teniem una saca de farina i ara ja en val 55 i, gracies que en trobem; pero si la cosa dura, com es blat que se cull a Espanya no basta i es regular que no en puguem dur d'altres nacions, haurem de viure des nostre blat, repartit d'una manera equitativa com e-hu fan a Alemanya, a França i a Inglaterra que no més les deixen menjar un número determinat de grams per individu; i si tota Espanya fes un esforç sembrant molt i bé tal vegada no mos veuríem an aquest cas.

No hi ha temps que no torni, diu l'adagi mallorquí, i sabeu que es de vé; antigament els pobles menjaven i vestien de lo que cullen dins casveva, no duien farines, ni blat, ni apenes duien roba de fàbrica, i era necessari sembrar tota la terra que porten i moltes encara que fossin lluny i xereques se sembraven, i feien canyom i lli, i els texidors mallorquins (a Artá n'hi havia molts) feien drap i calamandri... De qui mos hagués predicat que aquell temps havia de tornar, tothom s'hagués rigut d'ell i si la guerra no se acaba prest, pero prest, es casi segur que tot axò e-hu tornarem veure.

J. F. Pvre.

Agrícoles

L'animaló de les vinyes (altissa)

Ara qui les vinyes son partides a creixer i posar ufana, es l' hora de combatre aquesta plaga allá an s'han presentat els primers individus, amb la fi d'evitar que les femelles fassin la posta dels ous i se multipliquin en quantitat tal, que fa llevors imposible la seva destrucció.

L'arseniat de sosa es el contrari, que ben aplicat dona els millors resultats per destruir aquets insectes; es hora ja de donar la primera pulverisació i an els vuit dies un altre per curar el mal de rel, procurant sempre que la planta no estigui en flor.

L'enginyer director de l'Estació Enològica de Felanitx Sr. Mestre, recomana les següents formules per aplicar l'arseniat.

1.ª	
Arseniat de sosa anidre.	400 grams
Cals	300 "
Aigo	100 litres

Se fon l'arseniat amb la mitat d'aigo i la cals se mescla amb l'altre mitat, tirant llevò la segona demunt la primera i remanant fins que está ben mesclat, també s'ha de tenir mols d'esmaent a remanarla, cada vegada que s'empli el pulverisador.

2.ª	
Arseniat de sosa anidre.	250 grams
Cals	240 "
Aigo	100 litres

Se prepara com l'anterior.
Dona també una formula per emplear quant la vinya está florida i es

Suc de tabac a 12.º Beaume	2 litres
Aigo	100 "

Per combatre l'animaló i el mildiu al matex te recomana una formula composta de les substancies següents.

Sulfat de cobre.	2 Kl.
Arseniat de sosa anidre	150 grams
Cals	100 "
Aigo	100 litres

Se fon el sulfat en 48 litres d'aigo i l'arseniat en dos i se mesclen les dues solucions i se posa la cals amb els altres litres d'aigo i se va tirant la mescla demunt la primera, remanant continuament fins a neutralisar, afegint, llevo, aigo suficient per completar els 100 litres.

Vida social

Federació Obrera

El dia cinc d'aquest mes en el local social de la «Federació» s'hi donaren dues conferencies sobre Cooperativisme que anaren a càrrec dels Srs. D. Jaume Vinyals i D. Josep Nieto catalans delegats per la Càmera Regional de Cooperatives de Poble Nou (Barcelona).

Tots dos parlaren sobre el mateix tema qu'era Cooperatives de Consum.

Amb fluidesa de paraula i dominant be l'assunto, sense estridències de cap casta parlaren mes de mitja hora cada un demostrant els grans beneficis que proporcionen a la classe obrera les Cooperatives de Consum; a fi de fer-ho mes palpable al públic posaren l'exemple de la qu'existeix a Poble Nou qu'en molt poc temps ha adquirit un desenrotlo extraordinari. Una vegada inculcat l'ideal cooperativista digueren com deurien funcionar les cooperatives per dar resultat diguent qu'era necessari: bona fe, intel·ligencia i activitat de part dels administradors i vigilancia i confiança de part dels socis.

Després parlaren del projecte que te la Càmera regional de Barcelona d'unir totes les Cooperatives de Catalunya i Balears, i les grans ventatjes que totes n'obtidrien perquè llevarien així els comerciants intermediaris, rebent directament del magatzem central els articles qu'aquí importam i enviant-los a ells, els articles d'exportació, porcs grassos, ametles, sarnaletes, etc., que se pagarien a un preu mes alt del que's paguen i tots en sortiren beneficiats.

Els dos conferenciants foren calurosament aplaudits.

Després se nombrá una comissió composta per en Josep Cursach i en Francesc Massanet (a) Clarito per acompanyar-los a Manacor aont se celebrá una reunió de delegats de totes les Cooperatives de Mallorca.

Si se du a cap l'unió en projecte, aquestes societats pendrán una forsa extraordinaria.

Sindicat Agrícola

Diumenge dia 20 tindrà lloc a la sala escola dels PP. Franciscans d'aquesta vila una vetlada literaria-musical per celebrar en aquell dia la festa qu'anyalment l'associació dedica a son titular St. Isidre, conrador.

Pendrán part en la Vetlada el Rt. P. Pere J. Cerdá i el farmacéutic D. Llorens Garcias, que donarán conferencies, i el chor del Convent que amenisarà l'acte cantant escullides pessas de son repertori.

Associació de les Obres de S. Jusep

El dia de l'Aparició de S. Miquel celebrá aquesta associació la seva festa anyal; an el local escola de les Germanes de la Caritat, a les quatre i mitja del capvestre tengué lloc la reunió general; el demati a les set i mitja a l'Iglesia dels Franciscans se celebrá una comunió amb asistencia dels pobres assistits i les associades, acte que resultá molt lluit.

A la reunió e-hi assistiren els Batles 1.º i 2.º, el Superior dels Franciscans, el P. Ginart i el P. Cerdá.

El P. Ginart va teixir una hermosa plática, posant de relleu la bondat de la caritat en si i aplicada a la obra de les obres de St. Jusep.

La tesorera doná conte del estat de fonsos de l'Associació, quin balans es com segueix:

Ingressos desde l'any passat

Captes ordinaries.	572'62 ptes.
Varis donatius.	18'64 "
Donatiu de D.ª Aina Moragues	30'00 "
id. per pobres malalts	25'00 "
id. de 15 prendes de vestir	15'75 "
Suma.	662'01 "

Limosnes repartides

En metalls	470'00 ptes.
En monedes	34'00 "
En prendes de vestir	213'10 "
65 receptes per malalts	52'40 "
En articles varis	37'35 "

Total.	806'85 "
Deficit d'enguany.	144'84 "

Desde la fetxa de sa fundació s'han recaudades	7.247'33 ptes.
S'han repartit en metalls	4.163'86 "
S'han repartit en prendes	1.804'05 "
Desde la fetxa s'han repartit en receptes i varis articles.	1.109'40 "

Total.	7.077'91 "
Existencia total avui	169'42 "

El P. Cerdá fé després una ressenya del moviment de l'Associació d'ensá de la seva fundació fins an el dia d'avui. Se fe després, com es ja costum, un repartiment d'objectes per els pobres, a les associades actives

Els intermedis varen esser embaumats, pels tendres cants dels nins dels Convent.

Per acabar se feu una capta que doná 72 pessetes 40 centims.

Periòdic de camvi

Hem rebuda la visita del confrare mallorquí *La Vanguardia Balear* que segons diu no mos havia concedit camvi mes prest per un malantés amb l'administració.

Mos donam per satisfets amb l'explicació i queda establert el camvi.

Per "Juventina"

Quant donarem conta de l'aparició del setmanari de ciutat «Juventina» varem dir que feia olor de pólvora. Aixó, que tot anant en broma, venia a esser s'impressió que mos fe sa lectura des primer número, les va caure un poc tort an ets seus redactors i per aixó ara darrerament mos endilguen una nyefla qui fuma en pipa. ¡O vol dir qu'aviat no serem amos de dir lo que sentim amb aquets periòdics *libertaris* que s'estilen! ¿O no hu sabieu, escrigadorétxos de fum d'estampa, que qui en vol dir n'ha d'oir? Voltros pegau a tot el mon, sense esperar que se posin en voltros; pigmeus com sou, vos burlau del jova escriptor don Joan Estelrich, que jova i tot se te conquistat un bon nom; inconscients espelladors de la gramática, vos ne reis d'en Jaume Ferrer per sa ressenya de la festa del pedal; insignes crítics pegau an el qui vos dona la gana, i llavor vos sab greu que colcú vos rébiga mitj riguent i vos saludí fent broma.

Des que heu vengut an el mon madó «Juventina» heu despellissat el proïsme; feis guerra declarada i a mort an els pobres freres que no s'afiquen en voltros; amb es crit de «Viva Espanya» vos declarau intervencionistes; cridau abaix la pau i viva la guerra; voleu que per una causa qu' Espanya no sent, i que a penes li importa, envii sos fies a servir de carn de canó, a morir a ses trinxeres; voldrieu deumar sa nostra joventut, aquesta joventut que tant Espanya necessita per sa reconstitució i l'enviarieu a l'avantguarda dels aliats; deis que voleu es triomf de França perquè es mestressa de ses Revolucions i fins teniu es poc seny de voler aixecar de nou l'estatua d'en Ferrer i Guardia, es mestre del anarquisme, tal volta des vostre *anarquisme*. I vos sap greu que diguém que feis olor de pólvora!

¡Oh! ara mos havíem pres en serio aixó de Madó «Juventina». Ja hu val; deixem-la anar, que de gent així, val mes estarne alluny.

Nyefeta.

El ferrocarril Manacor-Artá

El dia 25 del mes actual a les onse, en el local de la Companyia a Ciutat se substarán les obres d'expansió, fàbrica i accesoris, corresponents a la primera secció del terme municipal de St. Llorens des Cardessar.

Els plans, plect de condicions i presuposts, están exposats en les oficines de Ciutat tots els dies feners de 9 a 13, així com també les regles per les quals se subjectará la subasta, de les que se'n facilitará un exemplar a les persones que e-hu demanin.

Crònica

De Canostra

Dia 4 de Maig.—Sabem que s'espera d'un moment a l'altra les obligacions suscrïtes pels Artanons residents a Puerto-Rico per la construcció del ferro-carril Manacor-Artá estant encarregada d'enviar-les l'acreditada casa comercial d'allà Esteve i C.^a Successors de Blanes.

Dia 5.—El Director de LLEVANT D. Andreu Ferrer a fi de veure si'l poble pot treure gens deprofit del Congrés i Exposició del Treball a comitè que se celebrarà a fi de mes ha enviat an aquella Exposició treballs fets i a mitj fer per juvenets d'aquesta localitat. Acompanyant aquets treballs ha enviat una Memòria que si Deu ho vol mes enviant publicarem en aquestes columnes, detallant les indústries locals més desenvolupades dividint-la en quatre parts *Basses de plata, Obra de punt, Brodats y Obra de paume*. Que aixó püt ésser de molt de profit no es pot negar.

Dia 6.—Reina avui alegria entre els agraciats amb la recordansa qu'a tants ha deixat D. Cristofol Gili (a); Peü (q. a. c. s.) Després de l'ofici d'avui D. Rafel Blanes Tolosa acompanyat de les autoritats judicial i eglésiastica ha fet entrega a una partida de vesins d'aquí, veinats uns del difunt D. Cristofol, parents i amics els altres, de les recordances que per cada un deixà a D. Rafel Blanes. Com es de suposar n'hi ha haguts de molt favorecuts, i es de creure que, perdurará estona en la memoria dels agraciats el favor que impensadament han rebut d'aquell bon senyor.

—Qui surt a passetjar avui pren gust de veure el camp que se presenta hermosissim. Els sembrats en general tenen molt bon aspecte; l'anyada se presenta de lo millor, especialment es blat i ses civades. Ses faves encara que a rotlós son bones, a colca part tenen ja caperrot i colltorsen. Si no se desbarata será bon any. Deu ho vulga.

Dia 8.—Se celebra la festa de l'aparició de Sant Miquel. A ca ses Monjes hi ha reunió d'Obreres de Sant Josep. Va la descripció a altra part.

—Prop de la playa de Canyamel apareix una barca que se plañta en mitj de la badia, i n'es tart va fins davant la *Cova dels Auberdans*; misteriosament aplega veles i ningú salta a terra. Durant alguns dies es vigilada p'els carabiners, però no fa fressa de res. Tot-hom se pregunta: ¿Que cerca? ¿Que espera?

Dia 9.—Després de molt llarga i cruel malaltia, ha passat a millor vida D.ª Margalida Llinás Vives esposa del comerciant d'aquí D. Bartomeu Amorós (a) Sopa. Acompanyam al nostre amic amb el sentiment i Deu hagi donat el descans etern a l'anima de la seva esposa.

—El mateix vespre es viaticada an aquesta vila la tia del nostre Sr. Rector D. Gabriel Muntaner. Deu l'assistesca per la part que mes convenga.

Dia 10.—Essent dia de gala, els mestres nacionals d'Artá han acompanyat sos alumnes a excursió escolar. L'escola que dirigeix D. Segundo Diaz es anat a l'Ermíta, i ha de D. Andreu Ferrer a Sa Torre i Ses Coves. Aixó es profitós p'els deixebles baix de diferents punts de vista.

Dia 11.—Rebém del Sr. Batle de Soller un programa de les Firés i Festes que s'han de celebrar a Soller els dies 12, 13 y 14 d'aquest mes, pregantmos qu'el publiquem. Sentim no poder complaure'l, suposat qu' al sortir LLEVANT les festes serán ja passades.

Dia 12.—Se fa crida de que la recaudació de consums, recárrec i jornals personals, queda oberta a ca l'amo'n Josep Llinás, carré de Botovant, 23.

—Avui novament s'han sentit durant dues hores canonades dins el Xeloc. N'han tirades set o vuit seguides, les demés acompassades. Com no hem vist res anunciat sobre tirar el blanc, de nou se sospita si hei ha torpedeig i fins n'hi ha que hi relacionen s'aturada d'aquella barca misteriosa dins Canyamel.

—A Calicant possessió de Sant Llorens, propietat de D. Francesc Blanes ha beneïda una nova capella dedicada a la Verge del Perpetu Socórs el rector de St. Llorens D. Jaume Pascual Pvre. Amb aquest motiu s'hi reuni allà la distinguida familia Blanes.

Dia 13.—Se segueixen els treballs de anotar totes ses finques de nostre terme, encaminats a servir de guia a sa comissió qu'en son dia ha de fer es consum damunt ses utilitats.

Dia 14.—L'Administrador de Correus D. Josep Carnicer mos comunica que en aqueixa administració se venen al preu de cinquanta centims, ses Cartes d'identitat per emigrants, indispensables a tots els qui s'hagen d'embarcar cap a l'extranger segons el R. D. de 23 de Setembre de 1916.

Dia 17.—Anit se celebra una vetlada literaria musical a Minerva però per falta d'espai no la ressenyem fins an el número proxím.

Cronista.

De la Comarca

Son Servera

Dia dos de maig estant treballant a les obres de la linea ferrea de Son Servera, en Pere Ceba tengué la desgracia de que un gran bloc de pedra li caigués damunt es peu esclafant-li. Li va assistir el metge d'allà don Miguel Servera, encarregant-se de tots els gastos el director de les obres mestre Juan Quetglas, per estar compres en la ley d'accidents del treball.

—S'ha ultimat el repartiment de consums damunt les utilitats que s'ha fet amb el càrrec del tres i mig per cent.

—Dia vuit a vespre arribá aqui el Sr. Inspector de 1.ª ensenyansa d'aquesta zona, el qual va presidir la reunió de pares de familia convocada per veure de dur a fells terme la suscripció oberta per renovar el material de l'escola. A pesar de ser un temps un poc inoportú a causa de la crisis actual, hi ha gran entusiasme, i fent cada hu lo que bonament pot, sembla que tendrem prest aquesta millora.

—Ses obres del ferrocarril adelanten a passes de gegant. Hei ha ja una partida de trinxeres acabades i la brigada principal segueix en la construcció del Pont del Gorguet.

—Aquesta setmana dues vegades en el tros de via en construcció dins Son Servera s'han declarat en vaga algunes brigades de treballadors, per qüestió de hora mes o manco de feina. Aixó son coses frequentis en tais numerosos.

—Dia 16, mentres venia d'Artá mestre Juan Quetgles empresari del ferrocarril en construcció aqui, a sa costa de Son Catiu el cavall s'arrambá un poc massa a sa vorera i cavall, carretó i cavaller tot va aná a baix i per sort no hi hagué mes qu'el retgíró consiguient. Ningúns tengueren res de nou, gracies a Deu.—C.

De Son Carrió

Dia vuit tengué lloc, aqui sa festa civic-religiosa que cada any se celebra en tal dia en honor de St. Miquel Patró del poble. Tot el dia hi hagué molta animació vessant la gent per tot, tant a l'ofici solemne que se celebrá en la nova Iglesia com als demés actes. Hei hagué corregudes i ball que va anar ben envismat fins ja vespre. Ses «coveteres» eren en gran número. Hei acudí molta gent dels poblés veinats, Son Servera i Sant Llorens des Cardegar.

A l'horabaixa comparagué l'Inspector de 1.ª ensenyansa D. Joan Capó per donar la conferencia que tenia anunciada per aquell dia a fi de excitar als veïns d'aquell llogaret a que fassin un esforç per la compra del material necessari per una escola de nova creació.

Acompanyaven al Inspector el Sr. Vicari de Son Carrió D. Jaume Rosselló, el Rector i Vicari de St. Llorens, un jove sacerdot del mateix llogaret i una nutrida comissió de l'Ajuntament de St. Llorens.

El jove Inspector, entusiasta com sempre per tot lo que sia per l'educació i l'instrucció dels pobles, tocá el cor d'aquells veïns, a fi de que sentissin la necessitat d'aqueix aliment espiritual, les recordá els inconvenients en que se troba sempre l'ignorant i els camins que sempre te oberts el sabí, i en termes sentimentals demaná an el públic en nom dels nins del poble un esforç pecuniari, qu'es relativament petit, per la construcció del mobiliari, i res mes, ja que l'Ajuntament de St. Llorens s'encarregará de pagar el local i s'Etat pagarà al mestre.

Tot lo exposat p'el Sr. Inspector fou coronat amb sinceres mostres d'aprovació nombrantse seguidament una comissió de deu veïns Carrionés per cuidar-se d'arreglar la quantitat necessaria, l'èxit de la qual es assegurat, suposat s'entusiasme que hi reina per la creació d'aquesta nova escola, i mes per estar en cap de la comissió el Sr. Vicari D. Jaume Rosselló d'activitat reconeguda.—Corresponsal.

Religioses

Dia 20, se celebrará festa solemne a la Parroquia en honor a St. Isidre conrador, que li dedica el Sindicat Agrícola adscrit a la Caixa Rural. A la vigilia Completes solemnes en preparació; al demati Comunió general p'els socis i demés que hi vulguen pendre part. Després Ofici amb sermó predicant el Vicari D. Juan Ginart, Pvre.

Dia 26, 27 i 28, tendrán lloc a St. Salvador les solemnes Coranta Hores que deixá fundades la benemèrita familia Morey. Hi haurá les funcions de costum correguent el triduo a càrreg del distingit orador sagrat don Antoni Bauzá, Vicari de la Trinidad de Palma.

Dia 20 an el Convent hei haurá sa comunió dels Tercies a l'hora acostumada i al capvespre la visita de costum.

Registre

NAIXEMENTS:—3 nins i 2 nines. Total 5.
MORTS:—Dia 14.—Juan Ferrer Canyellas (a) Salat, viudo de 66 anys, de cancer a sa llengo.
MATRIMONIS:—Dia 5.—Francesc Saura Benitez amb Maria Païeres Planici (a) Canyereta.
Dia 12.—Gabriel Sancho Rosselló amb Francinai-na Ribot Mayol.—TOTAL 2.

Ajuntament

Sessió ordinaria de dia 6 de Maig

En aquesta sessió se prengueren els següents acorts:

Aprovar la distribució de fondos del corrent mes.
Aprovar l'extracte d'acorts pressos per l'Ajuntament i la Junta Municipal durant el mes d'Abril.

Nombrar recaudador municipal per l'any 1917 a n'En Pere J. Llinás Gili.

Nombrar una comissió formada pels retjidors Juan Nebot i Miquel Gil, perque dirigesquin els treballs de emblanquinar la Sala i el Corté de la Guardia Civil.

Tenir en conte en el seu dia, les peticions formulades per la «Federació Obrera» relatives: A la substitució del impost de consums per el repartiment sobre utilitats. Que el número de jornals de la prestació personal se senyalfin segons la posició de cada qual que se fassi el camí per anar an el cementeri civil. Y que durant els mesos de Juriol, Agost, Setembre i octubre, se tanquin el grifons de la canyeria pública, que donen aigo a particular.

Sessió de dia 15, en segona convocatoria

S'acordá, pagar la festa religiosa de l'Aparició de Sant Miquel del capítol d'imprevists.

S'aprova, un conte de ciment presentat per Bartomeu Amorós que importa 9 pts.

S'acordá, posar una canyeria per dur l'aigo, a l'escola segona de nines d'aquesta localitat.

S'autorisa a n'En Jeroni Sunyer Ferrer, perque confuesqui l'aigo de la canyeria pública, a sa casa.

Sacordá, dexar vuit dies demunt la taula, una instancia de D. Juan Oleo Sureda, demanant a l'Ajuntament, la propietat d'unes parcelas que ha ocupades, amb dues xemeneies, a la Plassa del Conquistador i que li aprovi el plans de reforma dels frontis de la central eléctrica, que en el seu dia presentarà.

Aritmética Sociológica

Apuntacions d'un descrostador d'inteligencies, aixó es un mestre d'escola.

Entre ets homos, n'hi ha de caràcter fort, sensats i virils. Aquests se diuen: sencés. Ni ha també de tren-cats de color i mitges, de rus i turc per exemple.

Dins Espanya s'hi troben homos «de Cimaes» (provincia de Burgos. Partit de Villadiego.)

Així com entre es números, també entre ets homos e chi ha *prims absoluts* i *prims relatius*.

Ets absoluts son es qui creuen sa bona ventura de ses gitanes, es qui tenen fe en ses bruixes, en s'eficacia d'ets específics i en ses promeses d'es política.

Prims relatius son aquells qui no paguen es sastre i deixen dobbés an ets amics.

Ets homos s'estimen, se baraien, se casen i se separen, es es dir, se sumen, se resten, se multipliquen i se divideixen.

S'elevació a potencies es... sa política.

S'odontologia es s'extracció de rels.

Sa dona, en abst. acte, es una equació de primer grau amb dues incógnites; per lo tant te infinites so-cucions diverses.

En particular, podem considerar a sa dona dividida en dues grans classificacions: De 25 a 30 anys son rels de grau parel, de quantitats positives; de 15 a 20 anys, rels de grau de quantitats negatives.

De 20 a 25 son totes cantitats positives.

Ets obrés son *ceros*; tots sols no tenen valor, pero gracies a eils es patrons que son ses *cifres significati-ves*, adquireixen valors com més va mes grossos.

Entre ets homos com en sa Aritmética hi ha ret-gles de Societat i de Companyia Interés simple i compost, problemes de falsa posició (social).

En la societat existeix, com en matemátiques, sa teoria d'igualdats i desigualdats.

Es máxim comú divisor dels mortals pobres es el lloguer de casa.

Es mínim comú múltiple des rics es es tant per cent.

La vida dins es nostro pais i en es temps que correm es un problema.

La mort es en tot el mon, el método de s'elimina-ció per reducció.

RAMÓN DES PUJOLS

Estampa d'en Amengual y Muntaner.—Palma.—1917.

GRAN COLMADO ARTANENC d'en GUIEM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licors, dolces, galletes, etc., etc. : : : Grandiós surtit de Perfumeria

Aquesta casa es s'única depositaria dins Artá del celebrat ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: **CARRE DE PALMA, 3-ARTA**

S'Agencia Bujosa (a) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá: Carré de Palma, n.º 3 Despaig a Palma: Estanc d'es Banc de s'Oli

GRANDES ALMACENES **SAN JOSE** DE Ignacio Figuerola

Sastreria, Camiseria, Merceria, Zapateria, Pañeria,
Llaneria, Pañoleria, Lenceria,
Generos de Punto, Sederia, Artículos para Viaje

OBJETOS PARA REGALO

Depósito de máquinas parlantes PATHEFONO

PRECIO FIJO

CENTRAL: Brondo, 7 9, 11, Borne 118 TELEFONO, 217

DISPONIBLE

NO COMPREU CAFE
que no passeu abans per sa botiga d'en
JAUME CABRER
que'l té bo i fresc.

Allá hei trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu.

Arrós, verdures, patates, etc., etc.

Carré de Antoni Blanes Juon (antes Puput)

Mestre Arnau Casellas (a) Garamet

VEN A TOT PREU

Vins de taula i Vins blancs

DE SA DAVESA

Recta, 8 ARTA

FARMACIA
DE
LLORENS GARCIES
OBERTA A TOTES HORES

Vins i aixarops medicinals
Aixarop de cues del Dr. Morey preparat amb
erba euquera d'Artá

PLASSETA D'ES MARXANDO

GRAN BOTIGA

amb género de tota casta i a tot preu;
calçat fi i de moda

A CANA VIVES

Carré de Parroquia, 1

CAP BOTIGA
ven en millós condicions que sa d'en
JUAN VICENS (A) JAN

Tota casta d'articles, comestibles, galletes, etc.

Es representant de sa Perfumeria

L. CACCIO

Té depòsit de MAQUINES DE COSIR

PAP I AUCONS

com també tota casta d'instruments musicals,
guiteres, bandonies, etc.

DIRECCIÓ: ALCARIOT, 3

EBANISTERIA MODERNA

DE

MIQUEL MOREY

Mobles fins de tots els estils p'el parament de casa
Especialitat en cordats de cadires a l'antiga
Pintats i decorats fins, de tots els gusts

Carré de la Parroquia, 7 ARTA

Llibres d'ocasió

S'en venen en aquesta
Administració

Quatre Cantons, 3

UN SENYOR

Vol vendre una His-
toria Universal d'en
Cesar Cantú; 43 toms
bellament enquader-
nats, planches dora-
des, casi nous a bon
preu.

Informarán en aques-
ta administració.

Rondaies de Menorca

per

Andreu Ferrer

Un volum en 4tes

2 PESSETES

Demanaules a la llibreria de

FERRER Y SUREDA
ARTA

En aquesta Administració

poden encarregar

tota casta de

IMPRESOS

Se serveixen amb prontitut

Llibreria, Papereria i Centre de Suscripcions

DE

FERRER Y SUREDA

Aquí trobareu paper de tota casta a la menuda i en
gròs, plecs, libretes, tintes, llapiceria, etc.

Llibres escolars i relligiosos

A PREU DE CATALEC

s'encomanden de tota casta en tota puntualitat

QUATRE CANTONS, 3

DISPONIBLE